

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

Grondkamers

Jaarverslag 2018

Inhoud

1	Inleiding—2
1.1	Kenschets grondkamers—2
1.2	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland—2
2	Ontwikkelingen in 2017—3
2.1	Evaluatie pachtrecht—3
2.2	Verhoging tarieven—3
2.3	Prijsonwikkeling pacht—3
2.4	E-pacht—3
3	Doorkijk naar 2018-2019—5
3.1	Digitalisering van het proces—5
3.2	Evaluatie pachtrecht—5
3.3	ICT ontwikkelingen—5
4	Prestaties—7
4.1	Werkvoorraad—7
4.2	Aantal ontvangen en afgehandelde verzoeken—8
4.3	Doorlooptijden—9
4.4	Kwaliteit—10
5	Financiën—11
5.1	Gerealiseerde uren—12
5.2	Leges—13
5.3	Direct Uitvoering gebonden Kosten—14

1 Inleiding

Voor u ligt het jaarverslag van de grondkamers over het jaar 2018. Op 1 juli 2012 is de Kaderwet ZBO's in werking getreden en zijn de grondkamers officieel zelfstandige bestuursorganen (ZBO's) geworden. In dit jaarverslag worden de werkzaamheden van de vijf grondkamers en van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland voor de grondkamers over het afgelopen jaar beschreven.

1.1 Kenschets grondkamers

De grondkamers zijn vijf onafhankelijke bestuursorganen onder het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. De directe opdrachtgever van de grondkamers is DG Agro, directie Europees, Internationaal en Agro economisch beleid (EIA).

De grondkamers zijn in het leven geroepen om goede pachtverhoudingen te bevorderen tussen pachters en verpachters. Elk college bedient een regio.

De vijf regio's zijn:

Noord: Groningen, Friesland en Drenthe

Noordwest: Noord-Holland, Flevoland en Utrecht

Oost: Overijssel en Gelderland

Zuidwest: Zuid-Holland en Zeeland

Zuid: Noord-Brabant en Limburg

Figuur 1 Indeling grondkamers

De taken vloeien voort uit de wet- en regelgeving op het terrein van het pachtrecht: Burgerlijk Wetboek, Boek 7, Titel 5, Uitvoeringswet Grondkamers, Uitvoeringsbesluit Pacht, Pacht Prijzenbesluit 2007, Uitvoeringsregeling Pacht en de Wet Inrichting Landelijk gebied.

De voornaamste taken zijn het toetsen en goedkeuren van reguliere en geliberaliseerde pachtvereenkomsten, het registreren van teelpachtcontracten, het behandelen van verzoeken om te mogen verpachten voor een kortere dan de wettelijke pachtduur en het herzien van de pacht prijs op verzoek van een van de partijen.

1.2 Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

De vijf grondkamers worden ondersteund door een secretariaat. Dit secretariaat, genaamd Secretariaat Juridische Colleges (SJC), is onderdeel van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (hierna: RVO).

Daarnaast zijn diverse andere afdelingen van RVO betrokken bij de werkzaamheden van de grondkamers, zoals Facilitair Bedrijf voor het registreren van de pachtverzoeken, Finance & Control voor het innen van de leges en het Klant, Advies en Informatie (KAI) voor het eerste klantcontact.

2 Ontwikkelingen in 2018

2.1 Evaluatie pachtrecht

De grondkamers en RVO zijn in afwachting van de herziening van het pachtrecht. Sinds de evaluatie in 2014 loopt de herziening, maar er is nog geen sprake van een gedragen wijzigingsvoorstel.

2.2 Verhoging tarieven

De tarieven van de grondkamers zijn per 1 januari 2018 verhoogd op basis van de prijscompensatie met uitzondering van de digitale e-pacht verzoeken. Dit betekent een verhoging van 1 tot maximaal 8 euro afhankelijk van het soort verzoek. Het tarief voor de digitale e-pacht verzoeken is gelijk gebleven aan dat van 2017. Een overzicht van de kosten van de grondkamers en de ontwikkeling daarin van de afgelopen jaren is te lezen in hoofdstuk 5 op pagina 11.

2.3 Prijsontwikkeling pacht

Vanuit de praktijk wordt regelmatig gevraagd om gegevens over de ontwikkeling van de pachtprizen in Nederland.

De grondkamers hebben een geheimhoudingsplicht ten aanzien van de verstrekking van pachtgegevens. Dit betekent dat gegevens over pachtprizen van los land alleen kunnen worden verstrekt indien die gegevens niet tot personen of bedrijven zijn te herleiden. Met het anonimiseren van gegevens is de geheimhouding niet automatisch gewaarborgd. Immers, de agrarische praktijk weet vaak, ook zonder namen, wie welke grond bezit of in gebruik heeft.

In 2017 is vastgesteld dat met waarborging van de geheimhoudingsplicht alleen per pachtvorm het aantal ingediende pachtovereenkomsten, de gemiddelde contractduur en de gemiddelde prijs per hectare eventueel per pachtregio verstrekt kan worden. Ook in 2018 zijn er weer signalen ontvangen van belanghebbenden dat enige vorm van transparantie op de pachtmarkt bij kan dragen aan een evenwichtigere pachtmarkt.

2.4 E-pacht

In 2014 is een e-pachtapplicatie in gebruik genomen. Vanaf dat moment is het voor het eerst mogelijk om een pachtcontract volledig digitaal in te dienen en te ondertekenen. Deze mogelijkheid geldt alleen voor geliberaliseerde pachtcontracten voor zes jaar of korter. Vervolgens gaat het toetsingsproces en het terugleggen van de goedkeuring door de grondkamers ook volledig digitaal. Klanten kunnen inloggen op deze webapplicatie (te vinden op mijn.rvo.nl) door middel van Digi-D of e-Herkenning. De afhandeling van deze verzoeken gaat sneller omdat meer onderdelen geautomatiseerd zijn. In 2018 was de doorlooptijd voor digitaal ingediende geliberaliseerde pachtcontracten 7 dagen tegenover 34 dagen voor op papier ingediende geliberaliseerde pachtcontracten. De leges voor het indienen van een e-

pacht verzoek zijn daarom lager dan de leges voor de verzoeken die op papier worden ingediend. Ten opzichte van 2017 zijn de leges voor e-pacht verzoeken niet gestegen.

In 2018 zijn slechts 11% van de geliberaliseerde contracten via e-pacht ingediend. Dit percentage is vergelijkbaar met dat van 2017. Uit navraag bij veel-indieners is gebleken dat men niet kiest voor digitaal indienen omdat de gegevens uit het eigen registratiesysteem niet digitaal overgezet kunnen worden in de e-pacht aanvraag.

3 Doorkijk naar 2019-2020

3.1 Digitalisering van het proces

Vanaf januari 2016 worden de verzoeken die nog op papier worden ingediend bij het secretariaat verwerkt bij de centrale postontvangst van RVO in Zwolle. Daar worden deze verzoeken gescand en gedigitaliseerd. Hierna kan het secretariaat de verzoeken digitaal beoordelen. De registratiewerkzaamheden nemen hierdoor af waardoor RVO efficiënter kan werken en de klant sneller een beslissing zal ontvangen van de grondkamers.

Op basis van de ervaringen in 2016 zijn de werkprocessen in 2017 verder geoptimaliseerd. Dit heeft ertoe geleid dat de afhandeltijden in 2017 significant gedaald zijn. Dit proces heeft ook in 2018 zijn doorwerking gehad en is de gemiddelde afhandeltijd weer fors gedaald. Zie paragraaf 4.3 op pagina 9.

Zoals verwacht hebben de veranderingen voor de klant en de aanpassing van de werkwijze binnen het secretariaat in eerste instantie geleid tot meer klantvragen. In 2017 was er alweer sprake van een significante daling. 2018 is het aantal klantvragen verder afgenomen omdat steeds meer klanten vertrouwd zijn met de nieuwe werkwijze. Het aantal klantvragen in 2018 is met 19% afgenomen ten opzichte van 2017. Voor de periode 2019 – 2020 wordt bij gelijkblijvend beleid nog een lichte daling verwacht.

3.2 Evaluatie pachtrecht

Zoals in hoofdstuk 2.1 al is vermeld, is nog niet duidelijk hoe de werkzaamheden en bevoegdheden van de grondkamers er exact uit gaan zien. Sinds de evaluatie van het pachtrecht door prof. mr. D.W. Bruil in 2014 is nog geen (wets)voorstel voor een eventuele herziening van het pachtrecht gepubliceerd. De grondkamers verwachten dat hier in de loop van 2019 meer duidelijkheid over komt.

3.3 ICT ontwikkelingen

De huidige registratie van pachtgegevens is alfanumeriek en onvoldoende geschikt voor hergebruik en opvraagbaarheid. Aan de behoefte betrouwbare pachtdata beschikbaar te hebben kan onvoldoende invulling gegeven worden omdat het huidige registratiesysteem verouderd en gebruiksonvriendelijk is.

De ideale pachtregistratie is digitaal, zowel alfanumeriek als geografisch ingericht, wordt gekoppeld aan bestaande basisregistraties en maakt het mogelijk data in te zien en te hergebruiken.

Om dit te realiseren is in 2018 een voorbereidend onderzoek gestart waarbij de focus lag op technische wensen, juridische voorwaarden en (op hoofdlijnen) op financiële kosten en baten. Voorwaarde voor een nieuw systeem is dat dit wordt opgezet als

'no-regret-actie'. Gewijzigde of nieuwe pachtvormen voortvloeiend uit het wijzigen van het pachtstelsel moeten in het systeem opgenomen kunnen worden. Ook moet het nieuwe registratiesysteem eenvoudig zijn aan te sluiten op het instrumentarium dat vanuit de Omgevingswet ontwikkeld wordt.

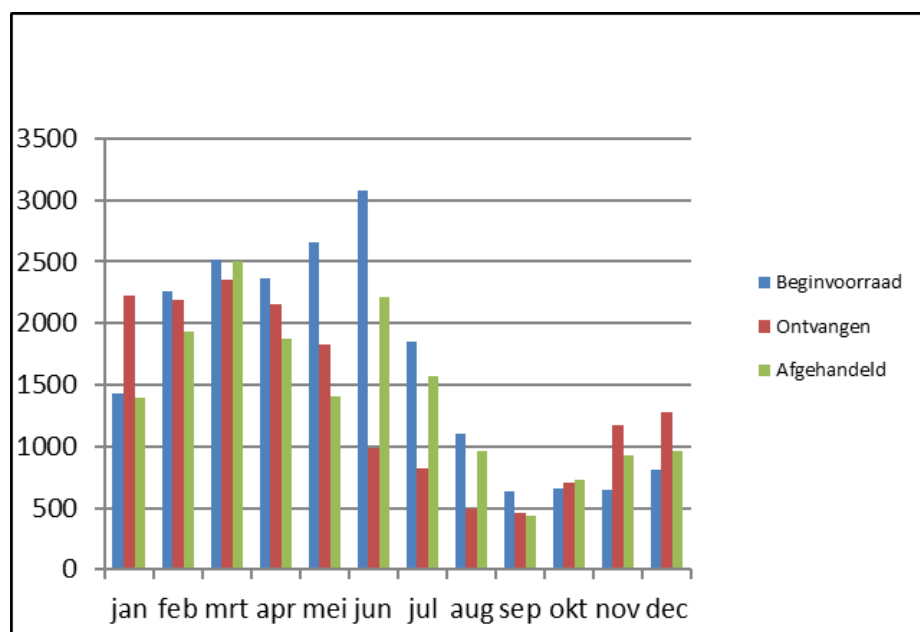
Eind april 2019 worden de resultaten van het voorbereidend onderzoek verwacht. De resultaten kunnen als uitgangspunt dienen voor de ontwikkeling van een nieuw pachtregistratiesysteem dat klantvriendelijker en efficiënter is. In 2019 loopt deze ontwikkeling samen met de ontwikkeling van een nieuw pachtstelsel. De resultaten van het voorbereidend onderzoek kunnen mede gebruikt worden als input voor de nieuwe wetgeving met betrekking tot het pachtstelsel.

4 Prestaties

In dit hoofdstuk wordt dieper ingegaan op het aantal afgehandelde verzoeken in 2018, de werkvoorraad en de doorlooptijden.

4.1 Werkvoorraad

In figuur 2 is de werkvoorraad van 2018 afgezet tegen het aantal ontvangen en afgehandelde verzoeken. Het merendeel van de verzoeken wordt in de eerste helft van het jaar ontvangen waardoor de werkvoorraad op loopt. In de tweede helft van het jaar komen er minder verzoeken binnen en kan de werkvoorraad weer teruggebracht worden.

Figuur 2 Verloop werkvoorraad en ontvangen en afgehandelde verzoeken in 2018

4.2 Aantal ontvangen en afgehandelde verzoeken

Het aantal ontvangen verzoeken verschilt per grondkamer. Gemeten naar het aantal ontvangen verzoeken is Oost de grootste Grondkamer en is Zuidwest de kleinste. Iedere grondkamer heeft echter zijn eigen kenmerkende verzoeken. Zo komen bijvoorbeeld uit het Westland veel verzoeken voor een kortere pachtduur en contracten voor bedrijfsgebouwen, omdat hier veel kassen liggen. In onderstaande tabel 1 zijn de aantallen per grondkamer inzichtelijk gemaakt.

Grondkamer	Werkvoorraad per 01-01-2018	Ontvangen in 2018	Afgehandeld in 2018	Werkvoorraad per 31-12-2018
Noord	156	3.147	3.127	175
Noordwest	265	2.400	2.465	200
Oost	351	4.461	4.480	332
Zuid	355	4.299	4.357	297
Zuidwest	304	2.377	2.480	201
Totaal	1.431	16.684	16.909	1.205

Tabel 1 Overzicht verzoeken in 2018 uitgesplitst per grondkamer

De ontvangen verzoeken zijn in tabel 2 ingedeeld per pachtvorm. Het merendeel (90%) van de verzoeken bestaat uit geliberaliseerde pachtcontracten voor zes jaar of korter waarbij géén prijstoets hoeft plaats te vinden. De afhandeltijd voor een dergelijk contract is lager dan de afhandeltijd voor de overige contracten.

Pachtvorm	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Eenmalige pacht	17	4	4	4	3	0
Geliberaliseerd art 397:1	16.517	17.446	16.335	15.827	15.662	15.044
<i>waarvan e-Pacht</i>	<i>250</i>	<i>220</i>	<i>843</i>	<i>1.956</i>	<i>1.845</i>	<i>1.913</i>
Geliberaliseerd art 397:2	106	101	84	65	78	86
Reguliere pacht	2.018	1.776	1.671	1.358	1.457	1.330
Teeltpacht	156	116	126	84	86	76
Herziening Pachtprijs	149	102	51	74	114	66
Overige verzoeken	125	118	110	85	107	82
Totaal ontvangen verzoeken	19.338	19.883	18.381	17.497	17.507	16.684

Tabel 2 Overzicht ontvangen verzoeken 2013-2018 uitgesplitst naar pachtvorm

In 2018 is het aantal verzoeken met 4,7% (823 verzoeken) afgenomen ten opzichte van 2017. De daling is bij alle pachtvormen waar te nemen.

De dalende trend van het totaal aantal verzoeken zet na de minimale stijging van vorig jaar toch weer door.

Bij de geliberaliseerde pacht ligt de oorzaak van de daling er deels in dat een aantal veel-indieners er voor kiezen vaker een contract voor meer dan 1 jaar af te sluiten. Voor de overige pachtvormen is geen directe oorzaak aan te wijzen voor de daling.

4.3 Doorlooptijden

Voor de e-pachtcontracten en het merendeel van de papieren geliberaliseerde pachtcontracten voor zes jaar of korter is ook dit jaar weer ingezet op een afhandeltermijn van minder dan zes weken (mits verzoek compleet is). Deze termijn is vergelijkbaar met de termijn uit de Algemene Wet Bestuursrecht (AWB). De AWB is formeel niet van toepassing op pachtverzoeken (zie art. 46 uitvoeringswet grondkamers).

In tabel 3 is de gemiddelde afhandeltijd in (kalender) dagen en het percentage binnen 6 weken afgehandelde pachtverzoeken opgenomen. De afhandeltijden zijn gemeten vanaf het moment dat het verzoek binnen komt tot het moment dat de beslisbrief verzonden wordt. De termijnen zijn dus inclusief reactietijd van klanten wanneer aanvullende informatie nodig is. Het streven is om 75% van de geliberaliseerde pachtverzoeken voor zes jaar of korter binnen 6 weken af te handelen.

	Gemiddelde afhandeltermijn in dagen			% binnen 6 wk afgehandeld		
	E-pacht	Geliberaliseerde pacht	Overige verzoeken	E-pacht	Geliberaliseerde pacht	Overige verzoeken
jan	6	27	49	100%	96%	58%
feb	5	31	51	100%	78%	56%
mrt	5	30	52	99%	88%	58%
apr	7	32	79	98%	61%	55%
mei	6	45	62	100%	35%	53%
jun	20	45	55	81%	41%	56%
jul	9	48	66	97%	28%	61%
aug	11	29	47	91%	84%	63%
sep	11	26	64	100%	85%	48%
okt	7	23	49	100%	91%	74%
nov	7	18	64	100%	95%	58%
dec	7	18	60	100%	96%	56%
gem.	7	34	58	98%	68%	58%

Tabel 3 Gemiddelde afhandeltermijn en percentage verzoeken dat binnen gestelde termijn is afgehandeld in 2018.

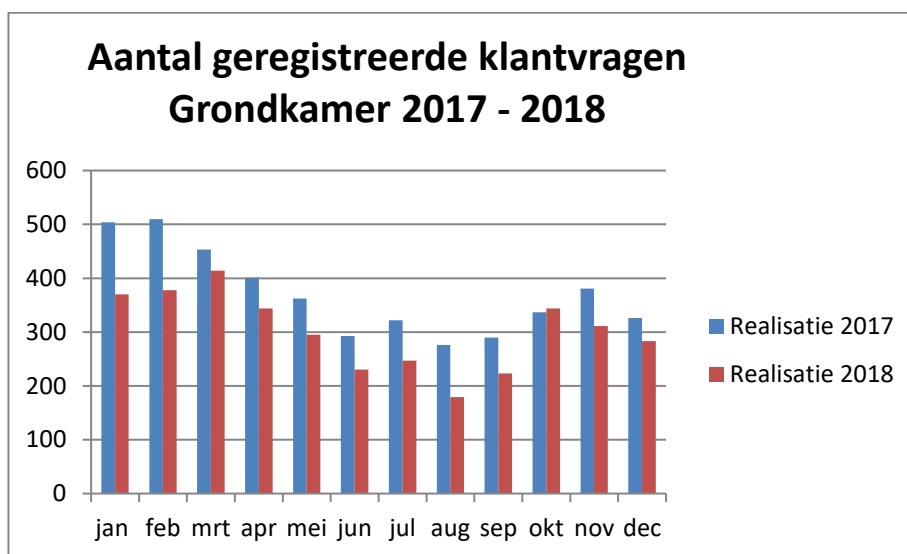
Ten opzichte van 2017 is het percentage geliberaliseerde pacht dat binnen 6 weken afgehandeld werd in 2018 gestegen van 47% naar 68%. Hiermee is in 2018 een flinke stap gemaakt richting het gewenste percentage van minimaal 75%.

Voor veel overige verzoeken is het niet altijd mogelijk om deze binnen zes weken af te handelen vanwege benodigde taxaties, reactietermijnen van klanten op een voorlopig oordeel en het vergaderrooster van de grondkamers wanneer deze verzoeken meer dan één keer op een vergadering moeten worden besproken. Maar ook voor de overige verzoeken is het percentage binnen 6 weken afgehandeld flink gestegen van 35% in 2017 naar 58% in 2018. De gemiddelde afhandel termijn in dagen is voor de overige verzoeken gedaald van 82 naar 58 dagen.

4.4 Kwaliteit

Klantvragen:

Als gevolg van de veranderde werkwijze is het aantal vragen (telefonisch, email) in 2016 hoger geweest dan in voorgaande jaren. Het betrof vooral vragen over het proces (nieuwe werkwijze) en de doorlooptijd. In 2017 is het aantal klantvragen alweer flink gedaald. Die daling heeft in 2018 doorgezet. In onderstaande grafiek wordt het aantal klantvragen per maand weergegeven voor 2018 ten opzichte van 2017.

Figuur 3: aantal geregistreerde klantvragen Grondkamer 2017-2018

In 2018 zijn er 3.618 klantvragen binnen gekomen en afgehandeld. Dit is 18% minder dan in 2017. De daling is vooral te wijten aan het feit dat de klanten de nieuwe procedure steeds beter kennen.

Klachten:

De grondkamers hebben begin 2014 een klachtenprocedure vastgesteld welke is gepubliceerd op de website van de grondkamers (www.grondkamers.nl). De registratie en afhandeling van ontvangen klachten wordt hierdoor uniform uitgevoerd voor alle grondkamers.

Bij Klant, Advies en Informatie van RVO is in 2018 slechts 1 klacht binnengekomen over de grondkamers. Daarnaast is ook bij de grondkamers zelf 1 klacht binnen gekomen en is bij het Ministerie van LNV ook 1 klacht binnen gekomen. De klachten zijn naar tevredenheid van de indieners afgehandeld. Uit het geringe aantal klachten kan afgeleid worden dat de kwaliteit van de geleverde diensten/producten goed is.

Het aantal ontvangen beroepszaken bij de Centrale Grondkamer is laag. In 2018 zijn 15 beroepschriften ontvangen. Dat is minder dan 0,1% van de voor beroep vatbare afgegeven beschikkingen door de grondkamers. Ter vergelijking: in 2017 waren dit 16 beroepschriften, in 2016 11, in 2015 15 en in 2014 16.

5 Financiën

De uitgaven van de grondkamers en de uren die RVO maakt ten behoeve van de grondkamers zouden gedekt moeten worden door de inkomsten uit leges. Ook in 2018 is dit niet gerealiseerd. Het tekort is ondanks opnieuw een efficiëntieslag weer opgelopen. Dit komt vooral doordat de personeelslasten (>95% van de kosten) veel harder stijgen dan de tarieven voor de leges.

In tabel 4 is een overzicht gegeven van de inkomsten en exploitatiekosten van de afgelopen vier jaren.

	2015	2016	2017	2018
Inkomsten				
Afgehandelde contracten	19.177	17.167	17.918	16.909
Omzet (geïnde leges)	€ 2.552.666	€ 2.240.352	€ 2.410.369	€ 2.261.479
Exploitatiekosten				
Aantal gerealiseerde uren	30.460	28.209	27.670	25.076
Uurtarief	T1 €77,40	T1 €79,50	T1 € 80,40	T1 84,00
	T2 €93,30	T2 €95,80	T2 € 96,90	T2 101,30
	T3 €119,80	T3 €123,00	T3 € 124,00	T3 130,00
Kosten (uur x tarief)	€ 2.457.052	€ 2.376.230	€ 2.314.348	€ 2.208.532
Direct Uitvoering gebonden Kosten tav grondkamers	€ 380.527	€ 504.304	€ 489.984	€ 550.217
Resultaat	€ -284.913	€ -640.182	€ -393.963	€ -497.270

Tabel 4 Inkomsten en exploitatiekosten grondkamers over de periode 2015-2018

Toelichting:

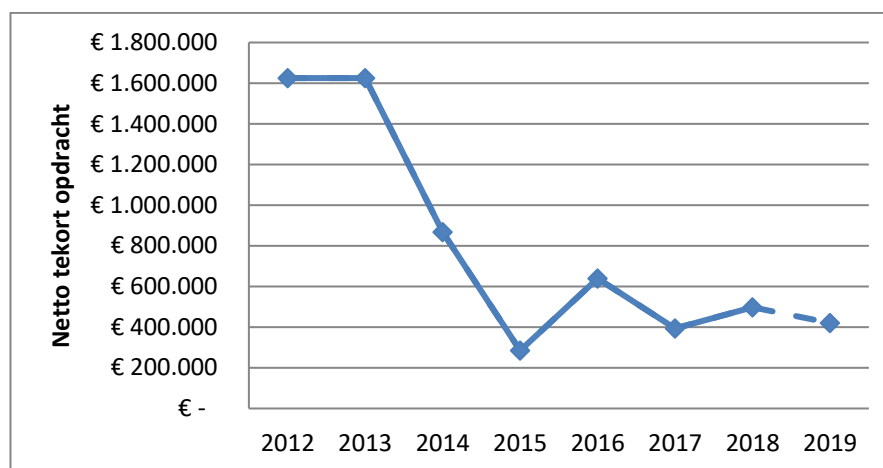
Leges: In de definitieve begroting voor 2018 was rekening gehouden met te ontvangen leges á € 2.300.000. De realisatie ligt met € 2.261.479 lager dan begroot. Dit komt doordat voor een relatief groot aantal verzonden facturen de betaling in 2018 nog niet ontvangen was (458 in 2018 t.o.v. 73 in 2017).

Gerealiseerde uren: Het aantal gerealiseerde uren voor 2018 is ten opzichte van 2017 opnieuw afgenomen. In 2018 zijn ook minder dossiers afgehandeld maar de behandeltime per dossier is afgenomen van 1,54 uren per dossier in 2017 naar 1,48 uren per dossier in 2018. Ondanks de gestegen personeelstarieven is de totale post voor personeelskosten gedaald. De focus op efficiëntie en doorlooptijden heeft hierin bijgedragen.

Direct uitvoering gebonden kosten: De direct uitvoering gebonden kosten voor de grondkamers liggen ruim 10% hoger uit dan in 2017. Zie paragraaf 5.3 voor de nadere toelichting.

Niet retribueerbare kosten: In 2018 zijn alle kosten met betrekking tot ICT, Klantcontact en Facilitair direct aan de opdracht toegerekend. Er is daarom geen sprake meer van niet retribueerbare kosten.

In figuur 4 wordt een overzicht gegeven van het tekort over de periode van 2012 tot en met 2018.

Figuur 4: Netto financieel tekort voor grondkamers over de periode 2012-2018

5.1 Gerealiseerde uren

De gerealiseerde uren zijn weergegeven in tabel 5. Eén fte is omgerekend 1.435 productieve uren op jaarbasis. Het merendeel van de uren wordt gemaakt door het secretariaat van de grondkamers bij RVO ten behoeve van registratie, beoordeling en afhandeling van de pachtverzoeken. Daarnaast wordt het secretariaat ondersteund door andere afdelingen van RVO.

De gerealiseerde uren van de voorzitters en secretarissen van de grondkamers staan apart vermeld.

Procesonderdeel 2018	Uren		
	Tariefgroep 1	Tariefgroep 2	Tariefgroep 3
Registratie en afhandeling pachtverzoeken	14.512	17	
Klantcommunicatie	1.759	1.058	158
Inning van leges	974	84	
ICT werkzaamheden	32	458	35
Management & ondersteuning RVO	71	914	33
Werkzaamheden secretarissen grondkamers		2.775	
Werkzaamheden voorzitters grondkamers	2.196		
TOTAAL	19.544	5.306	226

Tabel 5 Gerealiseerde uren ten aanzien van werkzaamheden grondkamers in 2018

De besparing in gerealiseerde uren zit voor het grootste deel in de post 'Registratie en afhandeling pachtverzoeken'. Zoals eerder vermeld komt dit deels door een lager instroom aan pachtverzoeken en deels door de extra aandacht voor efficiëntie en doorlooptijd. Daarnaast zijn er minder uren gerealiseerd voor de post 'Management & ondersteuning RVO'. De reden hiervoor is dat er tijdelijk minder ondersteuning beschikbaar geweest is en de vervanging plaatsgevonden heeft binnen de post 'Registratie en afhandeling pachtverzoeken'.

Formeel behoren de uren van de voorzitters in tariefgroep 3 geplaatst te worden. Aangezien zij echter geen werkplek en andere ondersteuning van RVO krijgen, is dit sinds 2014 al teruggebracht naar tariefgroep 1.

De salarissen van de voorzitters en secretarissen worden door RVO uitbetaald en zijn conform inschaling van het management van RVO.

5.2 Leges

In tabel 6 is een uitsplitsing van de gefactureerde leges in 2018 naar pachtvorm weergegeven. De tarieven voor geliberaliseerde pacht voor zes jaar of korter zijn per 1 januari 2018 verhoogd van € 128 naar € 129. Het tarief voor e-pachtverzoeken is niet verhoogd en is nog steeds € 100. Voor de overige pachtvormen is het tarief afhankelijk van de pacht prijs en de geldende regionorm waardoor het tarief per verzoek moet worden vastgesteld. Er geldt echter wel een minimum- en maximumtarief. Dit is voor 2018 verhoogd met maximaal € 8. De tarieven komen overeen met de kosten die gemaakt worden om het verzoek te toetsen en af te handelen.

Pachtvorm	Aantal	Tarief	Leges
Geliberaliseerde pacht zes jaar of korter	14.747	vast	€ 1.824.062
Overige pachtvormen	1.604	variabel	€ 437.417
Totaal 2018	16.351		€ 2.261.479

Tabel 6: In 2018 ontvangen leges naar pachtvorm.

5.3 Direct Uitvoering gebonden Kosten

De direct uitvoering gebonden kosten (DUK), zoals weergegeven in tabel 7, zijn de kosten naast de personeelskosten die de vijf grondkamers en RVO maken voor de uitvoering van de opdracht.

Categorie DUK	2016	2017	2018
Vacatie- en taxatiegelden	€ 239.401	€ 272.488	€ 218.003
Vergaderkosten grondkamers	€ 7.049	€ 8.153	€ 5.296
Reiskosten voorzitters	€ 285	€ 391	€ 50
Porti- en verzendkosten	€ 26.980	€ 27.584	€ 26.030
ICT kosten	€ 188.639	€ 167.505	€ 86.018
Klant, Advies en Informatie (KAI)		€ 503	
Scankosten	€ 38.984	€ 10.157	€ 210.341
Overig	€ 2.966	€ 3.202	€ 4.479
Totaal	€ 504.304	€ 489.984	€ 550.217

Tabel 7 Directe Uitvoering gebonden Kosten

De vacatiegelden is het bedrag dat leden en deskundigen van de grondkamers ontvangen voor het voorbereiden en bijwonen van de maandelijkse vergaderingen van de grondkamers. De leden en deskundigen ontvangen hiervoor een vast uurtarief en de uren worden gedeclareerd bij RVO. In 2018 was dit uurtarief € 81.

Taxaties worden uitgevoerd door deskundigen van de grondkamer die de uren hiervoor bij RVO declareren. In 2018 zijn totaal 208 taxaties uitgevoerd voor verzoeken waarbij de pacht prijs niet reëel lijkt te zijn en boven de regionorm uitkomt. Een gemiddelde taxatie duurt 4,5 uur. Ter informatie: het aantal taxaties in 2017 was 275.

De 'Vacatie- en taxatiegelden' en de 'Vergaderkosten grondkamers' vallen in 2018 lager uit dan verwacht. Dit komt deels door het lager aantal ingediende verzoeken en uitgevoerde taxaties. Daarnaast is een aantal grondkamer vergaderingen is niet doorgegaan omdat er onvoldoende zaken op de agenda stonden.

De ICT kosten zijn ongeveer de helft lager dan in 2017 en blijven daarmee ruim onder de begroting. Dit komt vooral doordat in 2018 alleen kosten gemaakt zijn voor regulier onderhoud van de systemen. Er hebben zich geen incidenten voorgedaan en er zijn geen veranderingen in het systeem doorgevoerd.

Voor Klant, Advies en Informatie worden incidenteel direct uitvoering gebonden kosten gemaakt. In 2018 zijn er geen kosten gemaakt.

De scankosten vallen in 2018 veel hoger uit dan in voorgaande jaren. Een groot deel van de scankosten werd voorheen via een verdeelsleutel toegewezen aan de opdracht en als niet retribueerbare kosten aangemerkt. Inmiddels kan het scannen wel 1 op 1

aan de opdracht toegerekend worden. De scankosten geven nu een reëel beeld van de gemaakte kosten.

De reële toewijzing van de scankosten is de belangrijkste reden dat de directe uitvoeringskosten in 2018 hoger uitvallen dan in 2017.

De kosten bij de post 'Overig' hebben betrekking op zaken als vakliteratuur en noodzakelijke actualisering van naslagwerken.